

Slik fikk vi 9. april

Artikkel 1 (av 3) - **Uønsket også av Hitler** -

Av John Sand

Mange studier

På stikkordet Studie står det i Tanums ordbok; øvelse, utkast, undersøkelse. Ifølge Brockhaus betyr det tyske ordet die Studie «gelehrte Untersuchung».

Under bevisopptak i Quisling-saken i Nürnberg sa general Keitel til den amerikanske forhørsleder, oberst Amen: «Vi hadde hundrer av studier om hæren, marinen og luftvåpenet.»

Allerede flere år før den 2. verdenskrig brøt ut treffer vi på «studier». I 1937 finner vi «Wehrmachtstudie 1936/37. «Den 9.2.39 var «Nachtrag zur Denkschrift zu Wehrmachtstudie 1936/37» ferdig. Det var også en «Studie Alberts» som lå ferdig våren 1939. En «Planstudie Ost» ble utarbeidet vinteren 1938/39 av admiral Carls. Den behandlet spørsmål om krigføring i Østersjøen. En «Studie Ikaros» handlet om Island, ja, det fantes endog en Studie vedr. Kap Verdeøyene! Ordre om utarbeidelse av en «Studie Nord-west» ble gitt 13.12.40, dagen før Quisling hadde sin første samtale med Hitler. Og selvsagt må vi ikke glemme «Studie Nord» Den skal vi følge fra vugge til grav. Men først skal vi se litt på det som hendte i oktober 1939.

Problemet Norge

Hitlers marine-adjutant Karl Jesko von Puttkammer beretter i «Der Sprung nach Norwegen»:

«I de første dager av oktober (antagelig den 1. min anmerking) 1939 fikk admiral Raeder etterretning både fra admiral Carls, sjef for den tyske Østersjøflåten, og fra abwehr-sjefen admiral Canaris. Etterretningene gikk ut på (besagten) at man i England hadde tanker om å okkupere punkter på norskekysten. Om dette var riktig kunne man på det tidspunkt ikke fastslå. I dag vet vi at Churchill allerede i september 1939 var opptatt av problemet.

Raeder fant de nyheter han hadde mottatt av så alvorlig natur og de mulige følger så tungtveiende, at han 3.10.39 ga sjøkrigsledelsen i oppdrag å undersøke spørsmål-komplekset. Bl.a. skulle det prøves nøye hvilke følger det ville ha for Tyskland at England satte seg fast i Norge.

Ordren fra Raeder gikk også ut på å besvare spørsmålet: Hvilke følger ville det få for Tyskland, dersom de våget dette skritt?

Den 10. oktober kom Raeder til Hitler og holdt foredrag for ham. Under dette la Raeder fram resultatet av den foretatte undersøkelse. Innledningsvis fortalte Raeder om de etterretninger han hadde mottatt og at han på grunn av dem hadde sett seg foranledighet til å la sjøkrigsledelsen foreta en prøvelse av alle spørsmål vedr. det norske rom. Resultatet av undersøkelsen var bl.a.:

Norsk nøytralitet

Det må med en gang fastslås at for Tyskland er en uhindret benyttelse av norske farvann absolutt livsnødvendig. I første rekke var «wirtschaftliche Gründe» utslagsgivende. Om vinteren var det bare Narvik som kunne tjene som utskipningshavn for malmen fra Sverige. Uten tilførsel av svensk malm ville den tyske krigsindustri om kort tid bukke under (zum Erliegen kommen). Utnyttelsen av norske farvann ville for Tyskland være best ivaretatt dersom Norge holdt seg nøytral og verget sin nøytralitet likt til begge sider.

Om viljen til det var til stede var det vanskelig å fastslå. Etter mottatte rapporter måtte man dessverre dra dette (norsk nøytralitet) i tvil. Det som var sikkert var at Norge ville bøye seg for engelsk trykk. Herunder kunne det inntre en katastrofal situasjon som før eller senere førte til at Tyskland tapte krigen. Dersom engelskmennene satte seg fast i Norge, ville de kunne stanse tilførselen av malm. De oversjøiske forbindelser som fremdeles eksisterte ville bli avskåret. England ville få kontroll over inngangen til Østersjøen. Dette ville føre til at Sverige ble skilt fra Tyskland. Dessuten kunne de opprette luftstøttepunkter i Norge og fra denne flanke—stilling kunne de lamme (lahmlegen) hele den tyske sjøkrigsføring, inkl. ubåtkrigen. Disse farer måtte betraktes som så alvorlige, at en slik utvikling under ingen omstendighet fikk skje.

Engelsk besettelse

Det fantes bare et virksomt motmiddel; besettelse av nor-

skekysten for å komme britene i forkjøpet. Bare på denne måte kunne de før nevnte faremomenter unngås. Besettelsen av Norge ville også føre med seg at Tyskland fikk verdifulle fremskutte støttepunkter for sin sjøkrigsførsel.

Før storadmiral Raeder sluttet sitt foredrag gjentok han at for Tyskland ville det være best om Norge opprettholdt sin nøytralitet, men man måtte ikke under noen omstendighet tillate at engelskmenn landet i Norge. Det ville bety at Tyskland tapte krigen.

Hitler var øiensynlig overrasket og «beeindruckt» av Raeders redegjørelse. Han erkjente straks betydningen av det nor-

(Forts. side 7)

Nasjonal Samlings kommunalordning:

LØSNINGEN PÅ KOMMUNENES KRISE?

Av Hans Olavsen

Som om så meget annet skriver Hans Fredrik Dahl i sin bok «Vidkun Quisling. En fører for fall.» ganske korrekt følgende om en av de viktigste ting de kommissariske statsråder gjennomførte etter sin oppnevning i september 1940:

«Av alt dette var kommunalreformen den umiddelbart viktigste. Arkitekten her var den unge juristen Ole Vries Hassel, byråsjef i kommunalavdelingen og etter hvert ekspedisjonssjef samme sted. Det var en mann som viste seg å ha prinsipielt grep på hvordan man skulle nyordne landets kommuner. Det var å gjøre ordføreren til en virkelig fører, sette inn rådmenn som fagfolk og la formannskapet fungere som et råd på samme måte som NS' råd — det vil si som en konsultativ forsamling der alle beslutninger ble tatt av føreren, men først etter at han hadde hørt formannenes råd og latt dem protokollere sin eventuelle uenighet.»

Det som mangler i denne fremstilling, er at kommunestyrene var valgt i 1937 for en treårsperiode, og at deres funksjonstid løp ut akkurat på det tidspunkt da nyordningen ble gjennomført. Noe nytt valg ville ikke tyskerne tillate, og opp-

Av Synnøve Fjellbakk Taftø

Minnet om nazistenes jødeforfølgelser er nettopp markert. Statsminister, utenriksminister og stortingspresident har uttalt seg om det uhyrlige i at mennesker blir forfulgt på grunn av sin rase eller opprinnelse. Jeg undres: Hvor historieløs går det egentlig an å bli? Er det fullstendig ukjent for disse toppolitikere at det i Riksarkivets skuffer ligger en plan, utarbeidet av et statlig utvalg, for hvordan Etterkrigs-Norge skulle beskytte seg mot rundt 10.000 norske borgere som ble ansett som potensielt farlige på grunn av sin herkomst. Over nesten 200 sider drøftet utvalget ulike tiltak: Deportering, segregering, internering, institusjonalisering, fratagelse av identitet, forbud mot

kontakt med familie, psykologisk og psykiatrisk forskning på enkeltindivider, disiplinering, indoktrinering og systematisk påvirkning til selvforakt. Det groteske er at alle de individene som skulle utsettes for denne systematiske forfølgelsen befant seg i aldersgruppen 0—4 år og hadde bare ett felles kjennetegn: Deres far var tysker eller innrullert i den tyske krigsmakt.

Over halvparten av de norske jødene unnslopp fangetransportene til Tyskland. Men mange av dem som unngikk dødsleirene sliter med psykiske skader på grunn av de påkjenninger de har gjennomgått. Også mange av krigsbarna slapp unna de systematiske forfølgelsene. Det finnes imidlertid ingen statistikk som viser hvor mange som ble plassert på barnehjem og i psykiatriske institusjoner eller ble bortadoptert mot familiens vilje. Jøder som overlevde dødsleirene har drevet egenerapi ved å skrive bok. Noen få krigsbarn er kommet så langt at de anonymt forteller sin historie i ukebladene spalter «fra virkeligheten». De fleste krigsbarn klarer ikke engang det. Sårene er for dype, traumene for sterke.

Kravet om at de ansvarlige for jødeforfølgelsene måtte straffes kom lenge før omfanget var klarlagt. I Nürnberg ble det vist bilder og hørt vitneprov om uhyrlighetene i dødsleirene — og arkitekten ble dømt som hovedansvarlig. Krigsbarnet «Sol's skjebne rullet over norske TV-skjermer — og en samlet opinion krevde pleierne stilt for retten! Mange av de ansvarlige for krigsbarnforfølgelsene er borte nå, men noen er verken eldre eller svakeligere enn Erich Honecker, som nå står til ansvar for drap som han beviselig personlig ikke hadde ønsket.

I 1959 utbetalte Forbundsrepublikken Tyskland en erstatning på 60 millioner D-mark som ble fordelt til norske statsborgere som var blitt forfulgt på grunn av rase, tro eller verdensanskelse og etterlatte etter dem som ble drept under forfølgelsene. En gruppe krigsbarn har nylig søkt Stortinget om billighetserstatning. De møtte en kald skulder. Men når omfanget av den omhyggelig planlagte krigsbarnforfølgelsen blir kjent, må kanskje en del av de midler som i dag kanaliseres til tiltak for opplæring av andre land i de-

(Forts. side 6)